

*Edice a materiály*ČESKOSLOVENSKÁ MEZIVÁLEČNÁ KINEMATOGRAFIE
VE FONDECH VOJENSKÉHO HISTORICKÉHO
ARCHIVU

V archivech vojenské provenience zpravidla neočekáváme ucelené soubory dokumentů či jinak významné materiály k dějinám filmu; zběžný pohled odsune jejich vyhledávání zpravidla do roviny přinejmenším málo produktivní činnosti. Snad jsme zde ještě ochotni připustit sporadické zmínky o vlastních filmových aktivitách vojenských institucí, nicméně v souhrnu a jaksí z dálky se neubráníme tendenci přijímat tento druh informačního zdroje s jistou mírou despektu.

Depozitáře Vojenského historického archivu (VHA) v Praze mohou takový názor v mnoha ohledech zkorigovat; při jejich bližším zkoumání navíc zjistíme, že areál Invalidovny je leckdy jediným místem, kde lze hledané informace nalézt. Následující řádky nebudou detailním popisem fondů vztahujících se tak či onak k filmu – takový úkol by zjevně přesahoval vyhrazený prostor. Mohou spíše formou obsažnějšího zastavení upozornit případné zájemce na možnosti, které je uvedený archiv v tomto směru schopen nabídnout.

VHA soustřeďuje militaria počínaje 18. stoletím až po relativně nedávnou minulost; vnitřně je členěn do pěti souborů archiválií, z nichž sledovanou tematiku obsahují fondy předmnichovské čs. armády. Právě meziválečné dvacetiletí – celkem na 850 fondů – patří k poměrně kvalitně zpracovaným souborům: k dispozici je řada vnitroarchivních pomůcek, především inventárních soupisů, doplněných o rejstříky, které umožňují vcelku spolehlivou orientaci.

Písemné dokumenty k dějinám filmu – přirozeně různorodé kvalitou, rozsahem i významem – jsou obsaženy v těchto fondech:

- Prezidium MNO,
- Vojenská kancelář prezidenta republiky,
- MNO hlavní štáb, 5. oddělení (školské a výcvikové),
- MNO hlavní štáb, oddělení branné výchovy.

Samozřejmě lze předpokládat další ojedinělé spisy také v ostatních, dosud archivně nezpracovaných fondech, ovšem zatím by byl výsledek zřejmě neúměrný námaze vynaložené při jejich vyhledávání.

Uložení některých dokumentů s filmovou tematikou ve fondu **prezidia MNO** vyplývá z významu této složky ve struktuře této instituce. Její působnost spočívala ve vyřizování záležitostí společných celému ministerstvu, případně těch úkolů, které nespadaly do agendy ostatních odborů. Mimo jiné to platilo také o filmu. V současnosti

jsou dostupné materiály z let 1918 – 1923, k nimž je zpracován jmenný a věcný rejstřík. Nalezneme v něm archiválie, týkající se prvních kontaktů filmových společností s vojenskou správou (spolupráce čs. armády se Syndikátem čs. půjčoven filmových), žádosti těchto společností o účast pražské posádky jako komparsu při natáčení, otázky propagace armády formou veřejného promítání vojenských snímků a rovněž materiály, přesahující svým obsahem ryze resortní rámec, např. zápis meziministerské konference o příslušnosti kinematografie k některému státnímu úřadu.

Ve fondu je zařazeno pouze malé množství materiálů s filmovou problematikou, hodnota vyplývá především z datace jejich vzniku – nutno podotknout, že další zkoumané fondy již bezprostředně popřevratová léta nezachycují.

Také fond **vojenské kanceláře prezidenta republiky (VKPR)** zahrnuje poměrně málo dokumentů tohoto charakteru. Vesměs se jedná o spisy, které VKPR dostávala na vědomí nebo si je přímo vyžádala: informace o některých zahraničních filmech, o projekci vojenských snímků, o natáčení v areálu Hradu apod. Součástí fondu je ucelený souhrn údajů o interní projekci zahraničních filmů, jinak v Československu zakázaných, pro důstojníky hlavního štábu v letech 1937 – 1938 (např. německý propagační film *Der Verräter*). Ojediněle se zde dochovalo libreto filmu *Za československý stát* (1928) se zajímavou průvodní korespondencí, dokumentující okolnosti vzniku tohoto projektu (viz *Iluminace* 1/93). K inventárnímu soupisu fondu je zpracován rejstřík.

Ucelenější souhrn materiálů v tomto směru poskytuje fond **MNO hlavní štáb, 5. oddělení (školské a výcvikové)**, do jehož kompetence náležela rovněž filmová problematika. První dochované dokumenty pocházejí z roku 1934 a týkají se převážně propagace armády a brannosti ve filmových týdenících, vlastní produkce vojenské správy (filmové skupiny VTLÚ), výcvikových snímků a jejich scénářů a cenzury vojenských filmů. Uvedené materiály jsou – na rozdíl od předchozích fondů – soustředěny společně v kartonech (114, 127, 198, 394) a je k nim pořízen inventární soupis s rejstříkem. Zmíněné oddělení od 1. 1. 1937 postoupilo veškerou kompetenci ve sféře sdělovacích prostředků, tedy i filmu, nově zřízenému oddělení branné výchovy hlavního štábu, další archiválie proto sledují až rok 1939, kde se lze mimo jiné seznámit s údaji o vojenské filmové poradně v Terezíně (vznikla v roce 1932).

Nejobsažnější písemnou dokumentaci k filmu obsahuje zmíněný fond **oddělení branné výchovy hlavního štábu**, které se vedle organizace státní, armádní a branné propagandy podílelo také na usměrňování činnosti filmu. Právě tento fond je z hlediska našeho zájmu nesporně nejhodnotnější. Ačkoli zahrnuje relativně krátký úsek dvou let (leden 1937 – únor 1939), počtem a obsahovým zaměřením dochovaných archiválií se nejvíce přibližuje okruhu našeho zájmu; seznámení s možnostmi jeho využití bude proto pokud možno podrobné.

Vlastní studium fondu umožňuje přehledné řazení materiálů, které jsou – vedle inventárního soupisu a rejstříků – snadno dostupné díky svému souhrnnému uložení v převážně číselně navazujících kartonech (203 – 215, 318 – 330, 332, 403 – 404).

Z hlediska našeho zkoumání je podstatné tehdejší zastoupení pracovníků oddělení branné výchovy ve Filmovém poradním sboru, které v tomto případě znamenalo dochování řady kompletních materiálů, vzešlých z činnosti FPS. Vedle scénářů filmů

(viz příloha č. 1) zde nalezneme také náměty na většinou nerealizované projekty (Cikáni, Poručík Šavlička, Poslušně hlásím, Neviditelný souboj, Zatěžkávací zkouška, Die Festung Böhmen, Z pátku na sobotu, Vlast volá – Triumf národní vůle, Lešetínský kovář, Bráníme se ocelí, Nejsme sami, Dvojí život, Do posledního dechu) a další, blíže nespecifikované návrhy na filmy s brannou tematikou, pocházející mnohdy z laických vojenských kruhů.

Fond zahrnuje zápisy řádných a mimořádných schůzí FPS, počínaje 103. schůzí z 12. března 1937 do února 1939 (kartón 204, 330 – 331) a množství opisů podkladových materiálů FPS: rozpočty nákladů na jednotlivé filmy, žádosti filmových společností o udělení státní garance na poskytnutí úvěru, doplněné o příslušné směrnice. Některé filmové společnosti se v otázce subvencí obracely přímo na MNO, což dokládá dochovaná korespondence; jmenujme alespoň společnosti Filmmedias a snímek Orloj, I. R. E. Film (ing. Smrž) s plánem natočit barevný kreslený film o Praze (vedle manuskriptu jsou přiložena jednotlivá překopírovaná políčka filmu), UNION-BOX s ideovým nástinem filmu Dvacet let, scénáře K. Barocha k filmům Na druhý břeh a Ve stínu Radigosta, zařazený jsou zde rovněž jednotlivé návrhy pocházející z českých filmových kruhů (viz příloha č. 2).

Materiály, vzniklé z pracovní náplně FPS zahrnují rovněž koncepci reorganizace filmového hospodářství, návrhy zahraničních smluv (filmové úmluvy s Rakouskem, USA, Německem), osnovu vládního nařízení o Filmové komoře z prosince 1938 atd.

Součástí fondu je přirozeně řada spisů, které řeší vlastní otázky branné propagandy, přesněji řečeno její filmové složky a vstup vojenských orgánů do této sféry: jedná se o cenzuru filmů, zásady jejího provádění, konkrétní zásahy do natáčení (viz příloha č. 3), organizační návrhy Redakce Aktuality – Memorandum o organizaci filmového zpravodajství v době války, zpracované J. Elblem, obsáhlou dokumentaci o přípravě propagačního filmu Vzhůru mládí (Kozafilm) a také úvahy o využití stávajících filmů s brannou tematikou (viz příloha č. 4). Zajímavý je souhrn údajů – zpracovaných při prověřování státní spolehlivosti – o jednotlivých filmových společnostech spolu s podrobnými materiály o čs. zástupcích zahraničních firem, jejich obchodní zdatnosti a momentální finanční situaci.

Množství dokumentů se vztahuje k vlastní filmové tvorbě vojenské správy, reprezentované již jmenovanou filmovou skupinou VTLÚ; zejména to platí o snímku *Vojáci v horách*, k němuž ve fondu existuje řada písemností včetně scénáře, pracovního deníku, technických poznámek a podrobností o natáčení. Určitý prostor je věnován statistickému přehledu o celkové produkci filmové skupiny a pozadí problémů, spojených s ukončením její činnosti.

Tyto informace, spolu se souborem dokumentů k perspektivním představám vojenské správy o využití filmu v pomnichovském období, tvoří také závěr fondu. K odbornému posouzení jeho hodnoty nemohl tento krátký pohled samozřejmě postačit. Stejně tak nejsou zdaleka vyčerpány všechny možnosti, které skýtá pramenná základna vojenského původu: snad je závěrem na místě krátká poznámka, jež se vymyká zvořenému nadpisu této informace.

Zaměníme-li přítmi vojenského archivu za přijatelnější prostředí vojenské knihovny, můžeme se seznámit s obsahem věstníků MNO, z nichž lze vysledovat organizační

vývoj filmových pracovišť v armádě od roku 1919, ve vojenských odborných periodikách se dozvíme zajímavé údaje o počátcích vědeckého filmu ve zdravotnictví či o prvních metrech filmů natočených vojáky po roce 1918. Jistě, je to jen zlomek onoho světa zvaného „dějiny filmu“ – ale jen tak se skládá mozaika.

Petr Hofman

PŘÍLOHA 1

Soupis scénářů uložených ve VHA

1937, kart. 205 – 215

<p>205 Švanda Dudák
Svět patří nám
Žena na rozcestí</p> <p>206 Falešná kočička
Ztratila se Bílá paní
Děvčata, nedejte se
Letiště hlásí (Letcova maminka)</p> <p>207 Batalion
Manželství pod mikroskopem
I my se chceme smát
Kříž u potoka
Hnízdo nad vodou
Žena pod křížem</p> <p>208 Hrdinové hranic (též 1938, kart. 329)
Jarčín profesor
Výdělečné ženy
Kariéra matky Lízalky
Adresátka neznámá
Boží mlýny
Štěstí chodí dokola
Magdalena</p> | <p>210 Tulák Macoun
Naši furianti
Lízin let do nebe
Stříbrná oblaka</p> <p>211 Vdovička spadá z nebe
Klapzubova jedenáctka
Panenství
Žádné slovo o lásce</p> <p>212 Kamarádi od Arrasu
Úsměv léta
Lidé pod horami
Jánošíkův poklad
Vyděrač</p> <p>213 Symfonie vlasti
Třetí zvonění
Odtroubeno
Cestou křížovou</p> <p>214 Děvčátko z venkova
Klatovští dragouni
Ja, ja die Liebe
Krok do tmy</p> <p>215 Armádní dvojčata</p> |
|---|--|

ILUMINACE

Petr Hofman: Čs. meziválečná kinematografie ve fondech VHA

1938, kart. 318 – 330

<p>318 Touha
Malé štěstí</p> <p>319 Děvče z hor
Jeho milénka
Zlatovlasý sen
20 let svobody
Slečna matinka</p> <p>320 Dcera národa
Ducháček to zařídí
Drunter und Drüber
Děti na zakázku
Robot-Girl Nr.1 (Panenka)</p> <p>321 Panenka
Letiště hlásí
Klekání (Druhé mládí)
Pán a sluha
Hranice lásky</p> <p>322 Svět, kde se žebra
Stříbrná oblaka
Modelka</p> <p>323 Lucerna
Naše vlast – Československo
Vandiny trampoty
Poloninské milování
Přísahal jsem...
Zborov</p> <p>324 Škola základ života
Klapzubova jedenáctka
Andula vyhrála
Manželka něco tuší
Bílá vrána</p> | <p>325 Miláček pluku (Kadet Věra)
Jak Kašpárek Ferina se přičinil, by
Šmodrchu králem učinil (prozatímní
název)
Ubráníme... (též 328)
Co se šeptá
Ideál septimy
Jarka a Věrka
Mikuláš Dačický z Heslova</p> <p>326 Vzhůru nohama
Cesta životem
Bláhové děvče
Americká jachta ve Splitu
Svatební cesta
Hraničtí rytíři</p> <p>327 Nikola Šohaj
My všichni musíme býti na stráži
Emánkovy námluvy
Velké pokušení
Na křídlech do dračího království
Dvacátého prvního května (Vlast nás
volá)</p> <p>328 Lízino štěstí
Umlčené rty
Portréty milenek
Jeho jedináček
Zemský ráj to na pohled
Černý myslivec</p> <p>329 Soud boží
Holka nebo kluk
Paní Morálka jde městem
Láska a mateřství</p> <p>330 Černá ovečka
Kdybych byl tátou</p> |
|--|---|

1939, kart. 403

Srdce Evropy
X. všesokolský slet v Praze 1938

VHA, MNO hlavní štáb, oddělení branné výchovy 1937 – 1939.

PŘÍLOHA 2

1938, červen 22, Praha.

Dopis, v němž Karel Degl nabízí ministerstvu národní obrany k odkoupení svou cennou sbírku filmových kopií a negativů z desátých a dvacátých let. Přílohy dopisu obsahují kompletní seznam nabízených filmů doplněný údaji o metráži.

K A R E L D E G L
cameraman

Praha, dne 22. června 1938

P. T.
Ministerstvo národní obrany
v P r a z e ,
XIX., Dürichovo nám.

Týká se filmu .

Mám archiv kinematografických dokumentárních filmů, jež zachycují události, města a krajiny od roku 1912 až do roku 1930.

Zvláště pozoruhodné jsou snímky událostí z doby světové války, z nichž některé byly již předzvěstí naší státní samostatnosti, snímky zachycující převrat v Praze, příjezd prvního prezidenta T. G. Masaryka do vlasti, události popřevratové, založení naší měny, založení Malé Dohody atd.

A) Podrobný seznam přikládám

Celková metráž filmových pozitivů, k nimž nemám negativů, jest asi 680 m.

Celková metráž negativů jest asi 32 800 m.

Nejstarší z těchto filmů uchovávám již 20 let a archiv jsem stále doplňoval. Pokládal jsem za svou povinnost, tyto v pravém slova smyslu historické negativy, jež zachycují podstatné fáze zrození našeho státu, v řádném stavu uchovat a vynaložil jsem na tento účel veškeré nutné náklady s uskladněním a odborným ošetřením spojené.

Dnes, kdy náš stát může mít na vhodné publikaci těchto věcí zvýšený zájem, kdy naopak já nemám prostředků tento filmový archiv řádně explotovat, dovoluji si slavné ministerstvo na existenci tohoto archivu upozorniti.

Mám možnost, předvésti několik tisíc metrů, jež mám též v kopii, která stačí ukázat, byť i kuse, co asi archiv obsahuje.

Pokud se týče ceny, dospěl jsem po bedlivé úvaze k přesvědčení, že přiměřenou jest částka

Kč 200.000,-

což není ani tolik, co poskytuje stát na výrobní podpoře a premii výrobcí celovečerního filmu, vyniká-li tento kvalitou nad běžný průměr.

Očekávaje laskavé sdělení, má-li Váš úřad o věc zájem, trvám v dokonalé účtě

Karel D e g l, v. r.

P. S.

Obdobné sdělení současně činím:

Ministerstvu zahraničních věcí,
ministerstvu školství a národní osvěty,
ministerstvu obchodu a
ministerstvu financí.

ILUMINACE

Petr Hofman: Čs. meziválečná kinematografie ve fondech VHA

Příloha A)
Doporučeně.

Příloha A)
k dopisu z 22. června 1938.

S e z n a m f i l m ů
1912 – 1930
K. Degl

1912 – 1917

P o s i t i v y (bez negativu)

Pegoud v Praze 1913	120 m ca
Žurnál ASUM: Březen 1914	
Ledy na Vltavě, Pohřeb Dra Podlipného	70 m ca
Žurnál ASUM: Duben 1914	
Autozávod Zbraslav – Jíloviště, odhalení pomníku Hany Kvapilové, Pohřeb Arbese, Zahájení autosalonu, Svatba v rodině Dimmerové, Let z Vídně do Prahy o Schichtovu cenu	160 m ca
Žurnál ASUM: Květen 1914	
Hospodářská výstava, Dostihy v Chuchli, Střílení holubů, Pouť k hrobu Palackého, Pohřeb Dra Pacáka	180 m ca
Kníže Thun při různých příležitostech	50 m ca
Zásobování Prahy za války (obsahuje též „rozdělování chleba“, k čemuž jest negativ)	100 m ca
Celkem asi 680 m	

N e g a t i v y

Stará Praha 1912	355 m
Český Yacht-Club na Sázavě, Svatojánské proudy, Pohřeb Vrchlického, Tvůrce pomníku Husova, Odhalení pomníku Palackého, Instalace Dra Groše, Průvod Lidový dům	560 m ca
Rozdělování chleba, Emauzská pouť, Polní kuchyně, 28. pluk oběd, Operace koní, Slavnost Dušiček (Slavín), Před černínskými kasárnami	300 m ca
Procesí k sv. Václavu, Idyla ve Stromovce, Květinové korso, Tagblatt, Sanatorium v Podole, Příjezd arckn. Salvatora, Ranění u Rudolfa	300 m ca
Stavba nemocnice v Dejvicích, Svěcení kostela na Letné, Hold dětí na Vinohradech, Riegrový sady, stavba vojenské nemocnice	300 m ca
Slavnost u sv. Mikuláše (generálové), Tanec v Chotkových sadech (národní kroje), Slavnost v Riegrových sadech	300 m ca
Hold dětí na Staroměstském náměstí 1915, Pochody vojska po Praze, Cvičení vojska (jdnor. dobr.?), 28. pluk odchází do války, Dítě-voják	250 m ca

ILUMINACE

Petr Hofman: Čs. meziválečná kinematografie ve fondech VHA

Císař Karel I. v Brandýse, Junobrana na D. F. C. (něm.)	300 m ca
Váleční psi, Vojsko na Václavském nám.	290 m
Místodržitel a šlechta, Kadetní škola ve Vídni, Slavnost na Velkopřevorském nám., Vojenská nemocnice ve Vraném, Odstřelování vojenských objektů, Kladno železářny a ocelárny, Junobrana na Slávii	740 m ca
Praha 1917 (přírodní)	262 m
Riegrova stezka, Hrad Kost 1918	167 m

Celkem 4 124 m ca

1918

Negativy

Dr. Kramář po amnestii v Praze 1917	30 m ca
13. duben 1918 - Národní přísaha	90 m
1. květen 1918	220 m
16. květen 1918 - Májové oslavy Nár. divadla	200 m
Převrat v Praze	1 200 m ca
Příjezd presidenta Masaryka	970 m ca
Vjezd vlády do Bratislavy	54 m
Kolkování bankovek	57 m

Celkem

2 821 m ca

1919 - 1923

Negativy

Přehlídka pražské posádky (leden 1919)	82 m
Odevzdání pověř. listin vyslanců Francie a SHS	77 m
President Masaryk poprvé v Národním divadle	38 m
Příjezd gen. Pellé, gen. Henry v Praze, Jihoslovanští žurnalisté, Medvídci	70 m
1. máj 1919 v Praze	142 m
Pohřeb ministra gen. Štefanika	237 m
Dr. Kramář po atentátu	20 m
Návrat Dra Kramáře z mírové konference	61 m
Svátek Spojených států Amerických 1919	180 m
Svátek Republiky francouzské 1919	48 m
Studentské dny 1919	121 m
Oslava míru v Praze 1919	82 m
Návrat min. Dra Beneše do vlasti	249 m
Generál Hadžič - 28. říjen 1919	618 m
Transport legionářů z Francie	55 m
Příjezd pluku Mistra Jana Husi	120 m ca
Příjezd gen. Syrového	57 m
Pres. Masaryk mluví k legionářům (starodruž.?)	57 m
Komárno	35 m
Lovení ryb v Holešovicích	69 m
Vyslanectví americké, italské, francouzské	70 m

ILUMINACE

Petr Hofman: Čs. meziválečná kinematografie ve fondech VHA

Památka popravy českých pánů na Starom. nám.	54 m
Slováci holdují prezidentovi	97 m
Princ Karol rumunský v Praze	132 m
Vojanův pohřeb	60 m
Pohřeb pí G. Masarykové	41 m
Kovařovic	32 m
Jakub Seifert	13 m
Mistr Jirásek doma (v Hronově)	38 m
Prezident Masaryk na Slovensku	115 m
Jiráskovy oslavy v Náchodě	191 m
Jiráskovy oslavy v Hronově	109 m
Pohřeb (převoz) italských legionářů 1921	188 m
Malá Dohoda 1922	220 m
Italové, pouť na Špilberk 1922	213 m
Pohřeb Dra Rašína 1923	105 m
Založení Národní banky	85 m
Svěcení zvonů 1923	70 m
Uherský Brod, deska Komenského	75 m
Prosečnice 1922, Kremnice, Bratislava, Turč. sv. Martin, Tunely u Brna, Krumlov, Hradec Králové, Karlštejn, Křivoklát, Kokořín	543 m ca
Těšínsko	113 m
Praha 1919 – 1921	300 m
Praha 1922	121 m
Praha zima 1922	68 m
Praha reserva	103 m
Spojené strojírny, Daněk, Českomoravská Kolben	464 m ca
Hold veslařů Republice, Masarykovy hry	220 m ca
Lázně Piešťany, Trenč. Teplice, Pováží, Jáchymov, Poděbrady	260 m
Výstava Památníku odboje, Akademický dům	100 m ca
Celkem	6 418 m ca

1924 – 1930

Negativy

Denisův pomník 1925	50 m
Koňka v Praze (jubileum)	125 m
Vodní sporty, Veslaři – mistr. Evropy	198 m ca
Doprava v čs. R	578 m
Doprava (reserva)	277 m
Automatisace telefonů v Praze	50 m
Hradec Králové, Králíky, Klatovy, Turnovsko, Plzeň	502 m ca
Bratislava 1928	217 m
Bratislava	140 m
Z kraje Jiráskova Bratrstva	300 m
Praha v létě a v zimě	177 m
Pražské parky 1928	128 m
Oslavy desetiletí Republiky	200 m
	2 942 m ca

ILUMINACE

Petr Hofman: Čs. meziválečná kinematografie ve fondech VHA

Žurnály 1927 – 1930: 15 000 – 18 000 m

16 500 m ca

Celkem

19 442 m ca

Rekapitulace

Positiv y (bez negativů)

1912 – 1917 asi

680 m

Negativ y

1912 – 1917

asi 4 124 m

1918

asi 2 821 m

1919 – 1923

asi 6 418 m

1924 – 1930

asi 19 442 m

Celkem asi 32 805 m

VHA, MNO hlavní štáb, oddělení branné výchovy, 1938 18 5/24-2, kart. 332.

PŘÍLOHA 3

1938

Dopis přednosty hlavního štábu 2. oddělení filmové společnosti A – B, v němž ministerstvo národní obrany diktuje podmínky, jejichž splněním podmiňuje v létě 1938 svůj souhlas s natáčením filmu *Dvacet let svobody*. K dopisu je připojen seznam objektů a míst, které se mají ve filmu objevit, se stručnou charakteristikou záběrů zde pořizených.

Věc: A – B, akc. filmové továrny a. s.

Praha – povolení záběrů k filmu „Dvacet let svobody“

A – B, akciové továrny

Praha – Barrandov

Velmi pilné!

K Vaší žádosti značky K/Prod-jws/Ši ze dne 15/6 1938:

Ministerstvo národní obrany hl. štáb nemá námitek proti natočení filmu „Dvacet let svobody“ podle seznamu záběrů, resp. míst, v příloze uvedených, za těchto podmínek:

- 1) budou fotografována, resp. filmována místa a objekty v seznamu označené, přičemž nutno řídit se poznámkami uvedenými ad 1 – 11 v příloze „Seznam objektů“;
- 2) nesmí být do záběrů pojaty prostory, resp. objekty, důležité pro obranu státu a takové, jejichž fotografování jest výslovně zakázáno;
- 3) veškerý personál zúčastněný při filmování musí být čs. příslušnosti a státně i politicky úplně spolehlivý;

- 4) veškeré natočené snímky, ať jich bude použito k připravovanému filmu „Dvacet let svobody“ aneb nikoliv, musí býti předvedeny zástupcům ministerstva národní obrany, hl. štábu, k přehlídce, neobsahují-li cokoliv závadného;
- 5) předvedení celého filmu (ještě před sestřihem) nutno oznámiti **předem písemně** MNO hl. štábu, 2. oddělení;
- 6) předpokládá se, že pokud se týče povolení fotografování v různých soukromých podnicích aneb objektů, o kterých rozhoduje jiný resort státní správy než MNO, že toto povolení si vyžádají filmové továrny A – B přímo u vedoucích činitelů zmíněných podniků.

Přednosta hl. štábu 2. oddělení:

Viz stránku 6 – poznámky MNO hl. št.
D ů v ě r n ě

Seznam objektů

Vojenská akademie v Hranicích	přehlídka při jmenování nových poručíků a slavnost jmenování
Kterékoliv letiště u Prahy	letecká akrobacie letadla staršího typu. Vývrtka.
Štefanikova mohyla na Bradlech	pohledy z blízka i z dále na mohylu
Přehrada ve Vraném	Panorama po přepadech, pohledy na jez. Rozvodna před elektrárnou (evropská zvláštnost) zabraná proti nebi, plavení kanoistů plavební komorou v neděli. Elektrárna a turbíny
Vranovská přehrada	Pohledy z jezera i dola. Přepady. Kanály Elektrárna v Ervěnicích Sály a agregáty. Rozvodné desky. Transform. desky. Kotle a topící zařízení. Uhlí přímo z dolu se dopravuje do elektrárny. Otevřený uhelný důl Hedvika. Záběry budou voleny tak, aby nebyla vidět lokalisace v krajině
Elektrárna v Kolíně	Snímek z exteriérů. Krásná architekt.
Rozvodna Praha – Jih	Exterier: Od rozvodny táhnou se na všechny strany dráty vedení o vysokém napětí. Interier. Rozvodné zařízení. Záběry vesměs proti nebi
Přehrada v Seči	Zajímavé plavení na této přehradě. Záběra na přepadu. Pohled na jezová zařízení. Stavidla
Přehrada v Karl. Varech	Roury, jimiž se řítí pěnící proud vody. Evropská zvláštnost vodní stavby. Záběry přehrady ze břehu. Jezero
Přístav ve Střekově	
Přístav v Bratislavě (1)	
Přístav v Komárně (2)	
Přístav v Praze	Různé pohledy na přístav a jeho zařízení, přistávající a odplouvající lodi. Nakládání a vykládání zboží. Jeřáby. Překládání z vlaku do lodi a naopak
Nádraží Masarykovo (3)	
Nádraží Wilsonovo (3)	ruč na peroně o sletových dnech

Nádraží na Smíchově (3)

Nádraží v Bráníku (3)

Nádraží v Hradci Králové

Nákladní nádraží Praha –

Moderní Žižkov (4)

Nákladní nádraží u Mostu

Přehrada u Píchova u Ladců

Stavba přehrady ve Štěchovicích

Státní ústav hydrologický v Troji

Most v Bechyni

Most v Táboře

Most v Lokti

Most v Ústí nad Labem

Závody Pražské železářské spol.

Poldina huť Kladno (6)

Vítkovické Horní a hutní

Závody bánské a hutní spol. v Třinci (7)

Českomoravská Kolben-Daněk (8)

ASAP Mladá Boleslav

St. pokusný statek v Uhřetěvsi

Exteriery ve Zlíně

Sklářská škola v Žel. Brodě

St. škola keramická v K. Varech

Učňovská škola pokračovací v Bratislavě

také odjezd výletníků. Vagony plné veselých lidí.

Lokomotivy, personál, hradla v provozu. Koleje plné výletních vlaků

Moderní nádražní budova

Doporučeno min. železnic.

překládání zboží. Koleje připravených nákladních vlaků, vezoucích zboží z ČSR do ciziny. „Raketový nákladní vlak“. Provoz v akci

Doporučeno min. železnic. Uhlé nádraží z největších v Evropě. Vlaky s uhlím čekající na kolejích

Pohled na přehradu. Plavení vorů zvláštní chodbou.

Jezová zařízení

Bude použita jako symbol výstavby státu. Stavba mostu ve Štěchovicích, betonování, odstřelování, kesony, jeřáby, drážka, násypy apod. Lidé pracující na stavbě – jejich detailní záběry. Zarážení pilotů buchary a ostatní práce na přehradě, jež neznáme, resp. jež do té doby budou již v provozu. Stavba je v začátcích

Snímky modelů přehrad

Snímky proti nebi. Nebude vidět umístění v krajině.

Nikde nebude tabulka s nosností

Dtto

Mostárna na Kladně (5) (Vysoké peci. Koksování.)

Litina. Struska. (Lisování ingotů. Zpracování v Martinských pecích.) Válcování plechů. (Besemery.) Mo-

ntování velkých strojů. Drátovny. Vápenné pece.

Práce na hrubé válcovně. (Elektrické peci.)

Dtto těžířstvo.

Práce v automobilce Praga. Práce v elektrotech-

nickém oddělení. Slévárny. Dtto. Montování letadel Praga-Baby. Stavba lokomotiv. Výroba aut na běžícím pásu.

Výroba aut na běžícím pásu.

Moderní provoz na statku. a Průhonických Hospodářské stroje. Racionální hospodaření

Různé pohledy na Zlín a život v něm. Ulice a mrakodrapy. Panorama po továrně se střechy Spol. domu.

Interiery. Práce na skle. Žáci

Interiery. Keramická práce.

Interiery.

ILUMINACE

Petr Hofman: Čs. meziválečná kinematografie ve fondech VHA

Kaolinové závody v Horní Bříze	Dolování kaolinu v otevřeném dole. Práce s kaolinem – transport. Pálení porcelánu. Zboží. Snímky z výroby
Textilní závody Sochor ve Dvoře Králové	Snímky z výroby látek. Interiery závodu. Barvírny. Sklad
Telegrafní a telefonní centrála	Doporučena. Min. pošt. v Praze. Nejmodernější meziměstská v Evropě. Interiery rozvodny atd. Věže
Vysílací stanice Mělník (9)	Jedna z nejmodernějších (nebo stanice v Liblicích) vysílaček v Evropě. Dop. min. pošt. Snímky přístrojů, interieri. Snímky antén proti nebi. Nebudeme točit snímky, z nichž by bylo možno soudit na lokalizaci stanice v krajině.
Stavba silnice	Úsek určí min. veř. prací, kde si vyžádáme názor přidělnce MNO
Stavba železnice (10)	Úsek určí min. železnic se souhlasem MNO
Nádraží v České Třebové	Garáže pro lokomotivy s točnou. Uhelné sklady s jeřáby. Napájení lokomotiv. Topírny a život před nimi.
Sanatoria ve Vys. Tatrách	Snímky exteriéru budov v krajině a detailů na terasách: Vyšné Hágy, Smokovec, Tatr. Lomnice, Jablunkov
Snímky z lázní: Sliač, Trenč. Teplice	Snímky moderních budov a život v lázních
Ranná u Loun	Plachtařské závody
Straník u Žiliny	Dtto
Státní tábor pro tělesnou výchovu u Třeboně	Snímky z tábora. Cvičení, atletika. Okolí tábora. Lesy a rybníky dle umístění. Snímky z branné výchovy
Moderní obilní silo v Nov. Městě n./Váh.	Snímky z exteriéru i uvnitř. Příjezd vagonu k silu, provoz
Teplárna v Brně	Moderní zařízení na rozvod páry
Okresy, jež by přišly v úvahu pro natáčení různých exteriérových snímků v krajině (panoramy lesů, vesniček, polí; folklor, život na vesnicích, event. stavební památky apod.), jež budou blíže určeny na místě samém:	

Okresy v Čechách: (11)

písecký
prachatický
krumlovský
táborský
třeboňský
jindřichohradecký
domažlický
sušický
klatovský
ústecký
litoměřický
liberecký

účel ukázat, že se našim Němcům nevede špatně

Okresy na Moravě (11)

kyjovský (kroje, žně, dožínky)
uherskohradištský (folklor)
zlínský (snímky z města)
hranický (vojenská akademie, jmenování poručíků) snímky v krajině
uherskobrodský (folklor, rázovité snímky)
hodonínský

Okresy na Slovensku (11)

myjavský (krásné kroje, folklor)
Nové Mesto nad Váhom (krajinné snímky)
piešťanský (snímky z lázní a okolí)
Lipt. Sv. Mikulášský
kežmarský
Spišská Nová Ves
popradský
levočský
Lubovňa
bardějovský
Turč. Sv. Martinský
bratislavský
zvolenský (snímky z Detvy)
samorinský nebo Dun. Stredský (snímky z Vel. Žitného ostrova při žních)

Poznámky MNO hl. štábu

- 1) lze fotografovati pouze jižní část přístavu
- 2) nelze do záběru pojmouti soutok Váhu a Dunaje
- 3) pouze ruch na peronech o sletových dnech
- 4) jen jednotlivé výseky, ne však celkový pohled na nádraží
- 5) místa červeně škrtnutá fotografovati zakázáno [tj. místa uvedená v závorkách – pozn. ed.]
- 6) fotografování zakázáno
- 7) fotografování zakázáno
- 8) fotografovati dovoleno s výjimkou výroby tanků
- 9) 1) přístroje lze fotografovati tak, aby nebylo možno usuzovati na celkový výkon stanice aneb zál. přístroje,
2) není dovoleno fotografovati bezpečnostní zařízení nebo zařízení poplachová,
3) nesmí se pořizovati snímky, z nichž by bylo možno seznati slabá místa stanice
- 10) viz upravený text
- 11) pouze místa a prostory, kde jest fotografování dovoleno. Nutno se předem dotázati příslušných vojenských nebo bezpeč. úřadů v jednotlivých okresech. V místech, kde je fotografování zakázáno nutno předem vyžádati souhlas příslušného velitelství sboru.

VHA, MNO hlavní štáb, oddělení branné výchovy, 1938 18 5/14-22, kart. 332.

PŘÍLOHA 4

I. Seznam němých branných a kulturně historických filmů

Poř. čís.	Název filmu	Rok výroby	Délka v m	Kdo půjčuje
1.	Čs. dobrovolníci ve světové válce 1914 – 1918	–	2400	
2.	Čs. vojsko ve Francii	–	560	
3.	Čs. vojsko v Itálii	–	360	
4.	Za čs. republiku 1914 – 15, 1918 – 19	–	700	
5.	Kolem světa s čs. legionáři	–	1200	Památník osvobození, Praha XI, Husova tř.
6.	Český den v Římě 24. V. 1918	–	350	
7.	Z pobytu T. G. Masaryka za hranicemi a jeho návrat	–	700	
8.	Hold čs. vojska T. G. Masarykovi k 75. narozeninám	1925	1600	
9.	Památce gen. M. R. Štefánika	–	350	
10.	Pietní vzpomínka 10. výročí smrti M.R. Štefánika	–	320	
11.	Desáté výročí Zborova	1928	550	
12.	Slavnostní odevzdání kopie praporu 5. pl. 2. VII. 1929	–	165	
13.	Pohřeb popravených italských legionářů v Praze 24. IV. 1921	–	830	
14.	Převoz ostatků plk. Švece a pplk. Vašátky ze Sibíře	1930	500	
15.	Nemocnice v protiplynovém krytu	1936	600	Chema, spol. s.r.o. Praha III, Na Poříčí 25
16.	Výcvik vojenských psů	1930	1045	Vojenský technický a letecký ústav Praha Dejvice
17.	Plukovník Švec	1930	3600	
18.	Vojsko na IX. všesokolském sletě	1932	1406	
19.	Slavnost uložení ostatků plk. Švece a pplk. Vašátky	1933	155	
20.	Vítězný den armádního letectva	1935	335	
21.	Vojenské slavnosti 18. výročí republiky	1933	395	
22.	Naši vojáci	1935	1680	
23.	T. G. Masaryk jako vrchní velitel	1936	395	
24.	Žilina 16 mm úzký film	1936	350	MLL Praha IX Nám. Petra Osvoboditele 5
25.	Československé letectví 16mm úzký film	1936	900	

ILUMINACE

Petr Hofman: Čs. meziválečná kinematografie ve fondech VHA

26.	Naši vojáci 16 mm úzký film	1936	360	Státní
27.	Naše armáda 16 mm úzký film	1936	110	diapozitivní a filmový ústav Praha XII, Horní Blanická 4

Dodatky

1.	Dejte nám křídla	1936	340	A – B akc. film.
2.	Pojď s námi	1937	430	tov. Barrandov
3.	Přístav vzdušného moře	1937	430	Hlubočepy
4.	Útok na Prahu	1937	360	Dafafilm Praha 2
5.	Pražské cvičení CPO	1937	200	Václavské nám. 16
6.	Pták, který koná voj. službu	1937	485	Kozafilm, Praha
7.	Ukázky z branné výchovy	1937	500	II, Vodičkova
8.	Naše národní vojsko	1937	250	ul. 34
9.	Přehlídka vojska T. G. Masarykem	1933	280	Nationalfilm, Praha II, Václ. nám. 61
10.	Péče o koně (Výrobek VTLÚ)	1933	280	Lloydfilm, Praha II, Vodičkova 6
12.	Olympijský vítěz	1936	220	PDC a. s., Praha II, Havlíčkovo nám. 24
13.	Zamořeno yperitem	1936	600	Chema, spol. s. r. o., Praha II, Na Poříčí 26
14.	Naše armáda (výrobek VTLÚ) ha II, 49	1937	280	Moldaviafilm, Pra- Václavské nám.
15.	Pravda vítězí	1937	450	Elektafilm, Pra- ha II, Národní tř. 26

VHA, MNO hlavní štáb, oddělení branné výchovy, 1938 18 5/2-4, kart. 330.